

a meozóos rétegek a harmadidőszakiakkal együtt a fedőösszletet alkotják, mint egy lényegében két- vagy többszintű fedőösszlet idősebb része. Ez némi eltérést jelent az eddigi gyakorlattal szemben, mert ásványi nyersanyagkutatásaink során olyan mezozóos képződményeket, mint a felső-triasz földolomit vagy dachsteini mészkő, általában alapkőzetnek minősítettünk, s a kutatás alatt álló fedett terület földtani alapzatának tekintettünk. A javaslat értelmezése szerint olyan ásványi nyersanyagaink, aminő a bauxit, a mangán, a kőszén, a fedőösszlethez tartoznak.

Egyes bauxitelőfordulásainkra a javasolt elnevezés és osztályozás az alábbiak szerint alkalmazható. A halimbai medencében a turon bauxitra rétegtani hézag nélküli nem nagy vastagságú, szenoni üledékek következnek, amelyekre eróziós diszkordanciával vastag eocén rétegek települnek. Az egész üledékösszlet vastagsága 250–400 méter. Az előfordulás sekélyen rejtett — mélyen betemetett. A medence déli peremén a bauxitról az eredeti felső — kréta fedőrétegek

lepusztultak, s így a bauxitra közvetlenül eocén képződmények következnek. Az ilyen előfordulás elnevezése: sekélyen betemetett. Hasonló a nyírádi medenceperemen lévő bauxitelőfordulások minősítése is. Iszkaszentgyörgy térségében a bauxit feltehetően krétavégi keletkezésű, közte és a fedő alsó — eocén képződmények között legfeljebb csak csekély eróziós diszkordancia van, s a vastag eocén rétegsoron a móri árkos mélyedés felé haladva fiatal harmadidőszaki és negyedkori képződmények találhatók. Az előfordulások települési mélysége 80–350 méter. Eszerint a peremi részen a bauxitelőfordulások sekélyen rejtett, az árkos mélyedés térségében mélyen rejtett — sekélyen betemetett típusúak.

Kívánatos, hogy a meghatározások, elnevezések, csoportok és alcsoportok magyarországi alkalmazhatóságát minden ásványi nyersanyagunkra nézve megvizsgáljuk, hogy végleges álláspont alakulhasson ki a javaslat elfogadása és bevezetése ügyében.

Készletgazdálkodás

Írta: Lukács Jenő

A földtani kutatások tervszerű végrehajtása érdekében igen nagymérvű és igen sokféle anyag kerül felhasználásra. A termelés folyamatossága biztosításának céljából ezért megfelelő anyag- és fogyóeszköz-készleteket kell biztosítanunk kutató szerveink részére. Sajnálatos, hogy — bár ismerjük a felsőbb szervek intencióit az anyagokkal való takarékos és tervszerű gazdálkodásra vonatkozóan — még sem fektettünk kellő súlyt megfelelő anyaggazdálkodásra.

A Főigazgatóság szervezeti felépítésének megfelelően rendelkezik ugyan Anyagbeszerző és Készletező Vállalattal, azonban ennek ellenére a kutató vállalatok — az OVIKUV kivételével — saját raktári készletekkel is rendelke-

nek és ez a kettős ellátottság igen károsan befolyásolja a tervszerű anyaggazdálkodást.

Az Anyagbeszerző és Készletező Vállalatunk, mint a Főigazgatóság anyaggazdálkodó szerve, hatósági jogkörrel rendelkezik, azonban ennek a feladatának nem tesz maradéktalanul eleget, mely részben a saját hibájából adódik, részben a vállalati sovinizmusokból azzal, hogy a termelés biztosításához szükséges anyag- és fogyóeszköz-mennyiségben túlmenően készleteznek.

A megállapítást alátámasztja és szemlélteti az alábbi összeállítás, amely megmutatja, hogy az 1959. I. 1. készletek majd minden szervük-nél emelkedtek, holott az emelkedés nincs arányban a termelés felfutásával.

Készletek alakulása:

Ezer forintban

Intézet — vállalat	1959.	1959.	1960.	1961.
	I. 1.	XII. 31.	XII. 31.	IX. 30.
Északmagyarországi Földtani KfV	12,855	15,334	16,270	15,307
Dunántúli „	11,291	15,077	14,501	14,631
Mecseki „	10,118	11,098	14,588	15,038
OVIKUV	13,437	17,289	20,213	17,880
I. Kutató-fűró Váll. összesen:	47,701	58,798	65,572	62,856
Index 1959. I. 1. = 100%	100%	123,3%	177,5%	131,8%
MÉLYGÉP	1,228	2,033	2,600	2,475
KUTATÓELLÁTÓ	39,072	46,565	46,354	46,435
II. Vállalatok összesen:	88,001	107,396	114,526	111,766
Index 1959. I. 1. = 100%	100%	122%	130,1%	127%
M. Á. Földtani Intézet	678	651	710	812
M. Á. Eötvös Loránd Geofizikai Intézet	4,333	5,544	6,356	6,396
III. Intézetek összesen:	5,011	6,195	7,066	7,208
Index 1959. I. 1. = 100%	100%	123,6%	141%	143,8%
OFF. összesen I–IV-ig:	93,012	113,591	121,592	118,974
Index 1959. I. 1. = 100%	100%	132,1%	130,7%	127,9%

Szükséges tehát intézményeink és vállalataink anyagkereteinek észszerű — a termelést károsan nem befolyásoló korlátozása, megfelelő anyagkészletnormák bevezetése. Ennek érdekében időt és módot kell adni a szükségtelenül felduzzasztott raktárkészletek felszámolására. Meg kell akadályozni, hogy a vállalatok kellő körültekintés, szükségesség és a gazdaságosság megvizsgálása nélkül rendeljenek meg, sőt gyártásnak le anyagokat, majd azok átvételét különböző indokokkal, vagy anélkül, megtagadják.

Különösen kirívó ez a jelenség az újítások eredményeként jelentkező megrendeléseknél. Nem vitás, hogy a helyes és jó újítás a műszaki fejlesztést és a népgazdaság érdekeit szolgálja, helytelen azonban, hogy az újítások gazdasági értékelésénél nem veszik számításba a raktáron lévő, újítás előtti szerszámot vagy pedig a kedvezőbb kalkuláció miatt az újított anyag vagy szerszámra nagyobb megrendelést adnak és így növelik a készleteket és ezen belül az inkurrenciát. Csak egynéhány kirívó esetet kiemelve pl.:

Elektromos vízszintmérőből legyártásra került 35 db

Ebből átvett:	OVIKUV	5
	Északm.	3
	Mecseki	1
	Dunántúli	2
	NIKEX Guinea részére	2

Készleten van még: 22 db

154,000,— Ft értékben.

Hydro-korona 1960—1961. évben gyártva a MÉLYGÉP rendelése alapján:

	Készlet mennyiség	Felhasználás érték
101 mm Ø	132	59,400
116 mm Ø	211	205,725
		265,125

A kiemelt példákön túlmenően még több olyan esetet találunk, mikor a kellő előre nemlátás miatt olyan mennyiségben történik a rendelés, hogy éveken keresztül csak a megrendelt

és raktáron lévő készlet kis hányada jelentkezik felhasználásként.

A helytelen készletezéssel szorosan összefügg, hogy a vállalatok részéről igen sok a rendkívüli anyagvételezés. Ezzel kapcsolatos komoly többletköltség jelentkezik a vállalatoknál, mert pl. egy 3,5 tonnás tehergépkocsi Ft/km költséget alapul véve az egyes vállalat üzemvezetőségi vagy kirendeltségi székhelyről Budapestre és vissza felmerülő fuvar költség a következők szerint alakul:

Északmagyarországi Vállalat	Vállalat	Km	Ár Ft
Miskolc	380 km	1.915,—	Ft
Zagyvapálfalva	240 km	1.209,—	„
Putnok	450 km	2,268,—	„
Dunántúli Vállalat			
Várpalota	200 km	1.008,—	„
Tokod	86 km	433,—	„
Tatabánya	120 km	605,—	„
Mecseki Vállalat	440 km	2.217,—	„
Ovikuv			
Debrecen	480 km	2.419,—	„
Hódmezővásárh.	—	—	„
Kaposvár	400 km	2.016,—	„
Gyórszemere	312 km	1.572,—	„
Cegléd	150 km	750,—	„

Ha a vállalatok vezetői ezeket a költségeket figyelik, remélhetőleg jobban meggondolják és tervszerűbbé teszik anyagigényléseiket.

Még számtalan példát lehetne felsorolni a helytelen készletgazdálkodásról. (Magas kamatfizetés stb.).

Célunk és feladatunk a készletgazdálkodás megjavítása.

Első lépésként ez az új forgóalap megállapításánál fog jelentkezni, mikoris berendezéstípusonként készletnormákat hagyunk jóvá, ezzel egyidejűleg normalizáljuk a raktári készleteket, ezekkel a kezdeti intézkedésekkel kívánjuk előbbre vinni és tervszerűbbé tenni ezt az eddig eléggé elhanyagolt és fontosságának nem megfelelően kezelt területet.

Kőszénterületeink földtani térképezése

Írta: dr. Jaskó Sándor

Hazánk hasznosítható nyersanyagai közül a kőszén található legnagyobb területen. Mintegy 20.000 km² nagyságú hegyvidékünk egynegyedét, kb. 5400 km² területét teszik ki a szénmedencék. Természetes tehát, hogy a szénbányászatnak van szüksége a legtöbb geológiai térképre.

Magyarország első rendszeres földtani térképezése 1856-ban a Dunántúlon indult meg, 1:144.000-es méretarányban. Ezeket az első térképeket csak kézi festéssel sokszorosították. Első kinyomtatott, részletes földtani térképünk 1871-ben készült az esztergomi szénterületről. 1890-től kezdve a geológiai terepmunka 25.000-

es topográfiai alapon történt, az eredményt azután 75.000-es méretarányra rajzolták át és így is adták ki nyomtatásban.

Sajnos csak kevés térképlap került kiadásra, ezek is javarészt már elavultnak tekinthetők. (Budapest — Nagytétény és Budapest — Szentendre.) Jóval tökéletesebbek már az ózdi és borsodi szénmedencékről, valamint a Mecsek hegységről készített 1:75.000-es méretarányban kinyomtatott geológiai térképek, melyeket a terület monografikus szövegírása egészíti ki. Az első világháború után áttértek a részletesebb földtani térképek készítésére is. Ezek azonban csak egy-egy kisebb kiterjedésű, fontosabb te-